



maloljetnička trudnoća



I MALOLJETNE su majke - majke

UNATOČ PREDRASUDAMA I OSUDAMA OKOLINE, MLADE TRUDNICE SPREMNO SE HVATAJU UKOŠTAC SA SVOJOM SITUACIJOM, A PRITOM IM UVELIKE POMAŽE **jedino specijalizirano savjetovalište**, KOJE SE NALAZI U ZAGREBU. TAMO STRUČNJACI PRIPREMAJU I OSNAŽUJU MAJKE NA PUTU OSAMOSTALJENJA

Napisala **Gordana Arh** Fotografije **Matea Smolčić Senčar**



Čak 1500 maloljetnica godišnje u Hrvatskoj rodi dijete, što upućuje na činjenicu da mladi još uvijek ne znaju dovoljno o odgovornom spolnom ponašanju

RAZLIČITE REAKCIJE

Nakon prvotnog šoka i krize u obitelji najveći se broj roditelja pribere i pruži podršku kćeri, no ima i onih koji svojim ponašanjem dodatno otežavaju situaciju



U Hrvatskoj svake godine oko 1500 maloljetnih djevojaka rodi dijete. Taj se broj nije bitno mijenjao posljednjih deset godina, što upućuje na činjenicu da unatoč sve dostupnijim informacijama mladi još uvijek ne znaju dovoljno o odgovornom spolnom ponašanju. Jedino specijalizirano savjetovalište namijenjeno maloljetnoj populaciji nalazi se u Zagrebu i djeluje u sklopu Udruge roditelja Korak po korak, kroz projekt Mama je mama. Istražili smo s kakvim se sve problemima susreću maloljetne trudnice, koja prava imaju, tko im sve može

pomoći te kako se snalaze u životu nakon što rode. Na ta i druga pitanja za Storykids je odgovorila *Silvija Stanić*, psihologinja iz udruge. Kroz savjetovalište Mama je mama godišnje prođu stotine djevojaka iz cijele Hrvatske. One se mogu javiti i Centru za socijalnu skrb, odnosno savjetovalištu za mlade na svojem području, no kako je ova problematika vrlo specifična, svi ih najčešće upute na njih. Tu se, kaže psihologinja *Silvija Stanić*, susreću s najrazličitijim slučajevima. "Ima doista raznih situacija. Većina trudnih maloljetnica nakon početne

Silvija Stanić
 dipl. psiholog
 UDRUGA
 RODITELJA
 KORAK PO
 KORAK, voditeljica
 programa Mama
 je mama



maloljetnička trudnoća

PRIČA MAME JOSIPE

"Zabrinuta sam zbog posla i daljnog školovanja, ali sam ujedno i zadovoljna onim što imam"

Da mamu Josipu danas zateknete u dječjim parkiću dok se igra sa svojom četverogodišnjom djevojčicom, nikada, baš nikada ne biste pomislili da iza tog smijeha i veselja stoji puno suza i boli koje je morala pretrpjeti otkad je, kao maloljetnica, zatrudnjela.

"Kad sam saznala da sam trudna, odmah sam rekla roditeljima. Rekli su mi da ne žele imati veze s tim i da sam si sama kriva", započela je svoju priču Josipa, kojoj izlaz nije ponudio ni otac djeteta. Iako odbačena, htjela je roditi jer za nju ništa drugo nije dolazilo u obzir. U djeliću sekunde postalo joj je jasno da dalje mora sama. Što, kako, gdje, kome, s kojim novcem... Tisuće pitanja rojile su joj se po glavi. Srećom, u panici čovjek munjevito razmišlja, pa je i Josipa počela poduzimati korake koji su joj, malo po malo, pokazali izlaz. Saznala je za Caritasovu kuću ljubavi, koja na smještaj prima trudnice i majke s njihovom djecom do godine dana života.

"Smjestila sam se u Caritasu i trudnoća je prošla bez komplikacija, baš kao i porođaj, koji je, doduše, bio vrlo težak. Podrška mi je osobito bila jedna zaposlenica Caritasa, ali i Centar za socijalnu skrb, ljudi iz udruge Korak po korak te jedna prijateljica koja je bila smještena sa mnom u Caritasu", ispričala je Josipa. "Što je bilo najteže? Sve to prolaziti bez podrške roditelja i oca djeteta", nije mo-

gla suspregnuti razočaranje u glasu Josipa, koju ta činjenica prati sada već šestu godinu.

Njezina djevojčica bliži se petom rođendanu. Zdrava je i Josipina je najveća sreća. Od čega žive, vjerojatno se pitate, u situaciji kada je u zemlji 293.236 nezaposlenih, a ona samohrana mlada majka bez višeg obrazovanja, napuštena od svojih (nekada) najbližih. "Tražim posao. Primam alimentaciju, ali od centra, i to onu za privremeno uzdržavanje djeteta jer djetetov otac nije plaćao redovito. S roditeljima nisam u kontaktu. Pomaže mi još jedino novi dečko", govori hrabra mama. "Zabrinuta sam zbog posla i daljnog školovanja, ali sam ujedno i zadovoljna onim što imam. Ne nedostaju mi izlasci niti smatram da sam zakinuta za mladost", rekla je.

I dok se u svakoj Josipinoj riječi može osjetiti neka zrelost pomiješana s tugom, to nećete primijetiti na spomen djeteta. Djevojčica je, kaže, od prvog dana zdrava, vesela beba, nikada nije imala većih zdravstvenih ili drugih problema. Otkad je zatrudnjela, znala je da želi ostati uz to dijete, za koje želi da je zauvijek zove "mama", riječju koju ona nije izgovorila već gotovo šest godina. A dvadeset joj je godina tek.

krize u obitelji ipak dobije podršku roditelja, nastavi školovanje i brine se o djetetu. To su pozitivni primjeri kako se uz puno volje i podrške mogu nadvladati teškoće. No ima i djevojaka koje nisu u mogućnosti ostati u vlastitoj obitelji ili je uopće nemaju, a izostane i podrška partnera. One mogu s djetetom biti smještene u ustanove socijalne skrbi koje osiguravaju smještaj dok dijete ne navrší godinu dana. Prema informacijama kojima raspolazem, u Hrvatskoj je u takvim domovima moguće smjestiti oko 30 majki s djecom", rekla je psihologinja Stanić. To su u pravilu Majčinski dom u sklopu Doma za djecu Zagreb u Nazorovoj te Caritasove kuće ljubavi.

No maloljetne mame imaju još jednu mogućnost, doznajemo od psihologinje: "Djevojka koja je postala majka s navršenih 16 godina od suda može zatražiti priznavanje poslovne sposobnosti, što je svojevrsno priznavanje punoljetnosti prije navršenih 18 godina. U takvom slučaju ona ima pravo na punu roditeljsku skrb o djetetu i može živjeti s ocem djeteta."

Partneri su, doznajemo, najčešće vršnjaci ili malo stariji od djevojaka, no opet, kaže psihologinja, i tu ima raznih slučajeva. "Nažalost, djevojke često ostanu bez podrške svojih partnera, same u situaciji koja nije nimalo laka. Manje je slučajeva u kojima partneri preuzmu odgovornost i pruže djevojkama punu podršku." Roditelji, razumljivo je, ne očekuju i ne planiraju da će njihova kći zatrudnjati kao maloljetnica i stoga su prve reakcije najčešće šok i nevjerica. "I dok se, srećom, najveći broj roditelja nakon prvog šoka pribere i pruži podršku kćeri, susrećemo se i s onima koji svojim ponašanjem dodatno otežavaju cijelu situaciju", otkriva psihologinja.

PRAVO NA DJEČJI DOPLATAKI RODILJNU NAKNADU

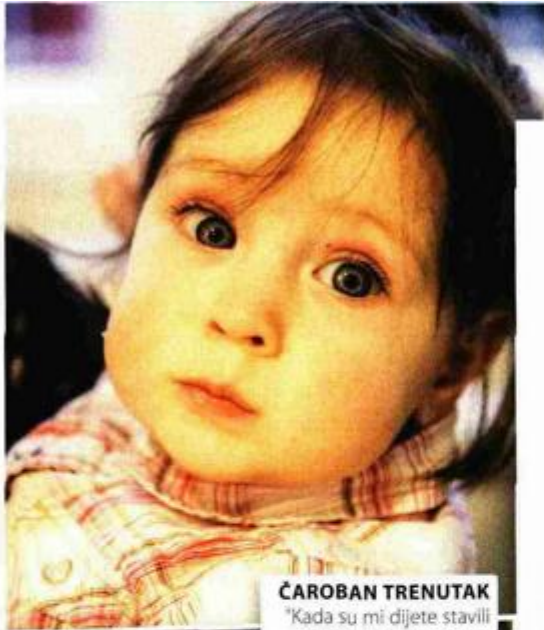
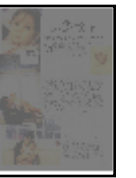
Maloljetne majke mogu ostvariti pravo na dječji doplatak i roditeljsku naknadu prema istim pravilima i uvjetima kao i



PREPUŠTENA SAMA SEBI

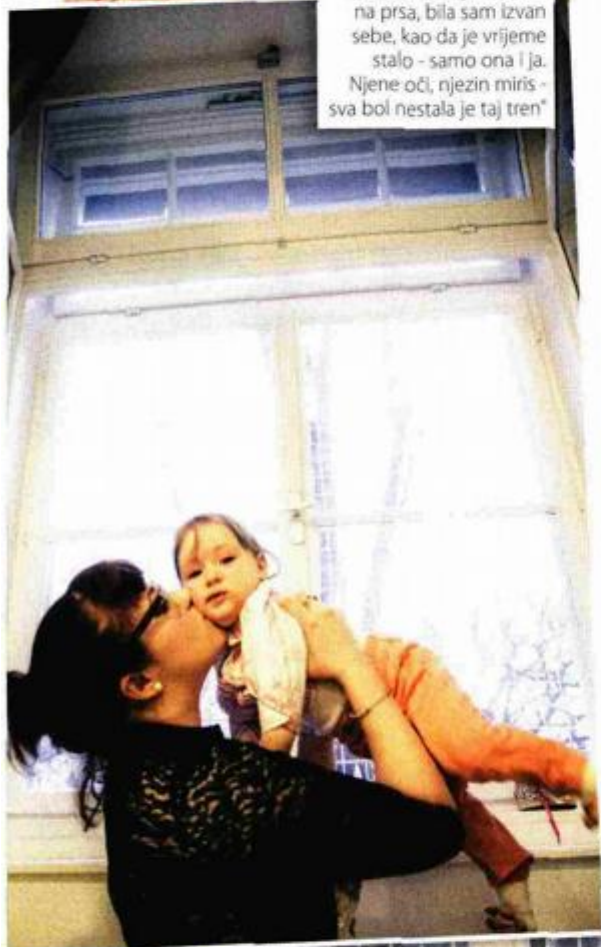
"Što je bilo najteže? Sve to prolaziti bez podrške roditelja i oca djeteta, koji ni alimentaciju ne plaća redovito. Primam alimentaciju od centra, pomaže mi još jedino novi dečko"





ČAROBAN TRENUTAK

"Kada su mi dijete stavili na prsa, bila sam izvan sebe, kao da je vrijeme stalo - samo ona i ja. Njene oči, njezin miris - sva bol nestala je taj tren"



PRIČA MAME MAJE

"Roditelji su bili zatečeni i ljuti jer sam jako mlada, ali su sve s vremenom prihvatili i pomogli mi. Uz mene je i partner"

Maja je pohađala osnovnu školu kad je ostala trudna. Rodila je s 15 godina, a dijete joj danas ima osam mjeseci. Podiže ga u Majčinskom odjelu Dječjeg doma Zagreb, gdje će ostati dok dijete ne napuni godinu dana kako bi se naučila samostalno brinuti o njemu. Nada se da će se do tada urediti i njezina obiteljska kuća, koju je morala napustiti jer uvjeti u njoj nisu bili zadovoljavajući za bebu. Sretna je i puna nade i u tom nam je tonu ispričala svoju priču, kojom pokazuje da maloljetnička trudnoća, uza sve probleme koje donosi, ne mora značiti smak svijeta.

"Kada sam saznala da sam trudna, bila sam i šokirana i sretna u isto vrijeme. Sve mi je to bilo novo i nisam znala što bih jer sam maloljetna. Prvo sam plakala od sreće i tuge. Potom sam rekla mami da me naruči ginekologu kako bih bila sigurna radi li se doista o trudnoći. Roditelji su bili zatečeni i ljuti jer sam jako mlada, ali s vremenom su to prihvatili i pomogli mi. No kod njih ipak nisam mogla ostati", započela je svoju priču hrabra Maja. Srećom, i njezin je dečko dobro prihvatio vijest, iako ga je bilo strah. Zagrlio ju je i rekao da će sve biti u redu, a da je tako i mislio, govori činjenica da su još uvijek zajedno te planiraju zajednički život.

"U školi je svima bilo čudno, ali nažalost, ili na sreću, ima puno maloljetnih majki, pa su to na kraju dobro prihvatili", kaže Maja. "Mučilo me samo hoću li moći živjeti samostalno s djetetom i bojala sam se da će mi ga netko oduzeti jer sam maloljetna. Odrkla sam se bilo kakvog lošeg ponašanja i neprestano razmišljala da moram završiti školu i biti zrelija i odgovornija. Znala sam da to mogu", ispričala je i dodala da se usred svih tih previranja javila u Udrugu roditelja Korak po korak i uključila u program Mama je mama.

Majina je trudnoća protekla uredno, baš kao i (prirodni) porođaj. "Kada su mi dijete stavili na prsa, bila sam izvan sebe, kao da je vrijeme stalo, samo ona i ja. Njene oči, njen miris, sva bol je nestala taj tren", povjerila nam je. Kao mama, odlično se snašla. "Bilo mi je sve novo, nisam mogla vjerovati da je ona stvarno tu, moja, ali uz pomoć svih koji su bili uz mene naučila sam sve. Beba je bila zdrava, no došla sam samo mjesec dana jer sam potom izgubila mlijeko. Kako nije htjela prihvatiti ono umjetno, bile smo u Klaićevoj bolnici. Ništa mi nije bilo teško, prihvatila sam tu odgovornost sa svime što ona nosi", ispričala je i dodala kako se najteže naviknula na – ustajanje noću.

Mlada mama ne smatra da je bila zakinuta za bezbrižne tinejdžerske dane. "Zadovoljna sam, izađem koji put s prijateljicama ili s dečkom. Navikla sam biti majka i to mi odgovara", kaže te dodaje da je najbližija s roditeljima i s dečkom, odnosno ocem djeteta, te s prijateljicom.

Drugim maloljetnim trudnicama savjetovala je: "Zadržite dijete u bilo kojoj situaciji jer ono nije krivo što se nije pazilo. Držite se cilja u životu jer, iako si mlad roditelj, možeš sve. Na primjer, ja sam iz nikakvih uvjeta stvorila dobre – u večernjoj školi završila sam 7. i 8. razred, a trenutačno idem i u glazbenu školu, što mi je bila velika želja. Planiram upisati i redovnu srednju školu. K tome, idem na tečaj engleskog jezika i uza sve to bavim se djetetom. Čak uspijem malo i izaći, sve je stvar volje i snage."

O ustanovama i savjetovalištim za maloljetne trudnice Maja je isprva imala loše mišljenje, no to se ubrzo promijenilo. "Mislila sam da je njima cilj samo uzeti djecu, ali sada sam već sedam mjeseci u jednoj od ustanova za majke s djecom, trudnice i nezbrinutu djecu i zadovoljna sam. Naučili su me kako se brinuti o djetetu, daju mi savjete, pričuvaju dijete ako želim izaći i ako sam to zaslužila. Jednako tako, ovdje pomažu pronaći posao i smještaj i tu svi postajemo prijatelji. Eto, to je moje iskustvo", rekla je Maja za kraj naše priče.





maloljetnička trudnoća

drugi roditelji u Hrvatskoj. Ne postoji posebna regulativa koja se odnosi isključivo na maloljetne roditelje. No ono što je kod nas općenito zahtjevna tema, a u ovoj populaciji još i više, jest pronalazak posla – ovim je djevojkama to dodatno otežano, kako zbog nastavka školovanja tako i zbog brige za dijete.

Iskustvo iz savjetovališta Mama je mama pokazuje kako je posao najveći problem kad dođe vrijeme za izlazak iz ustanove nakon godine dana. Stoga provode brojne aktivnosti da bi pripremili i osnažili majke na putu osamostaljenja i stvaranja uvjeta za život s djetetom. To je često vrlo teško i, nažalost, jedan dio majki ne uspije.

Preporučuju stoga svim maloljetnim majkama da nastave sa školovanjem ili barem nekim programom osposoblja-

Pravo na dječji doplatak i rodiljnu naknadu maloljetne majke mogu ostvariti prema istim pravilima i uvjetima kao i drugi roditelji u Hrvatskoj

vanja ili prekvalifikacije, u čemu ih usmjeravaju te im se trude osigurati podršku.

“Maloljetnim i mladim roditeljima kod nas je na raspolaganju tim stručnjaka, i to psihologa, socijalnih radnika, ginekologa i pravnika. Djevojke nam najčešće dolaze jednom tjedno na dogovorene aktivnosti, psihološko savjetovanje, pravno savjetovanje ako je potrebno te na grupne podrške na kojima imaju priliku upoznati i druge mlade mame, podijeliti svoja iskustva i čuti korisne informacije. Savjetovalište je otvoreno svakim radnim danom, no za uključivanje u aktivnosti potreban je prethodni telefonski dogovor. Za sva pitanja mogu se javiti na telefon 01 24 42 061, a infor-

macije kao i online savjetovanje dostupni su i putem portala www.maloljetni-roditelji.net”, savjetuje psihologinja.

PRAVO NA IZBOR

Za kraj je Silvija Stanić maloljetnim djevojkama koje se suoče s trudnoćom poručila: “Niste same. Naši savjetnici mogu vam biti pomoć i podrška, oni će vam osigurati informacije o svim dostupnim mogućnostima. Mi ne savjetujemo djevojkama što je za njih najbolje, već im nastojimo pomoći da same pronađu najbolje rješenje za sebe i svoju situaciju. Prema svim djevojkama odnosimo se s jednakim uvažavanjem, neovisno o izboru koji donose, i nipošto nitko neće osuđivati nečiji izbor.”



Jasna Čurković Kelava
 RAVNATELJICA
 DJEČJEG DOMA
 ZAGREB O RADU
 MAJČINSKOG
 ODJELA

U Dječjem domu Zagreb desetljećima se zbrinjavaju trudnice i majke s malim djetetom na odvojenom odjelu koji zovemo Majčinski dom. U više od 60 posto slučajeva riječ je o maloljetnim ili mladim punoljetnim djevojkama, koje u vlastitim obiteljima ili okruženju nemaju odgovarajuću skrb i podršku. Nerijetko su to djevojčice iz disfunkcionalnih obitelji ili odgojnih domova, kojima se uza sve životne

Utočište Majčinski dom

U domu djevojke imaju stručnu pomoć osoblja, koje ih uči kako se brinuti o sebi i djetetu te preuzeti obveze i odgovornost majčinstva

nedaće dogodila i trudnoća. Većina je zanemarila ili prekinula školovanje prije dolaska u dom. Izgubljene, zanemarene, često ostavljene, bez škole i zanimanja, bez socijalne mreže i s puno problema.

Majčinski dom mladim trudnicama, majkama i njihovoj djeci pruža sveobuhvatnu skrb s osnovnim ciljem da ostanu uz dijete i da zajedno funkcioniraju u domu i nakon njega. Zakon o socijalnoj skrbi omogućava ovaj oblik skrbi nekoliko mjeseci prije porođaja i najdulje do godinu dana starosti djeteta. U domu djevojke imaju stručnu pomoć osoblja: socijalne radnice, pedijatra, psihologa, medicinske sestre te radnog instruktora, koji ih uče kako se brinuti o sebi i djetetu, kako preuzeti nove obveze i odgovornost majčinstva. Uza sve navedeno, nastavljaju školovanje i stručno osposobljavanje za neko

zanimanje.

U jednogodišnjem programu projekta Osobno mentorstvo, u kojem je dom partner s udrugom Svima, svaka majka ima i osobnog mentora, koji joj dodatno pomaže u prevladavanju svakodnevnih teškoća i postizanju ciljeva. Projektom će se dodatno osposobiti i educirati, osnažiti za život s djetetom nakon doma. Te aktivnosti uključuju učenje stranih jezika, informatičke tečajeve, vozački ispit, tečajeve manikure, kulinarnstva i slično. Pomažemo im tražiti posao i skrbimo se o djetetu dok rade.

Krajem 2013. godine naš je dom pokrenuo akciju Sačuvajmo njihov zagrljaj radi podizanja kvalitete skrbi o mladim majkama i unapređenja njihove daljnje perspektive. Uz pomoć gradonačelnika Milana Bandića i Grada Zagreba, Zagrebačke banke i predsjednice Kolinde

Grabar Kitarović uređen je prostor Majčinskog doma i u novim kornformnim uvjetima može prihvatiti 15 korisnika. Grad Zagreb ustupio nam je dva stana za privremeni smještaj mladih majki s djecom koje nemaju kamo nakon boravka u Majčinskom domu, a Atlantic grupa ih je opremila. Za istu namjenu i Erste banka nam je ustupila opremljen stan. Već više od dvije godine majkama veoma važnu pomoć osigurava Zaklada Vaša pošta programom životnog osiguranja, pa majke nakon izlaska iz doma dobivaju oko 2000 kn mjesečno u razdoblju od dvije godine.

I suradnja s raznim udrugama, a posebno ističem udruhu Korak po korak, pridonosi sigurnijem i kvalitetnijem osnaživanju mladih majki, prevladavanju brojnih problema koje imaju i, osobito, osjećaju da nisu same.